

Aanbiedingsnotitie Verenigingsconvenant VTOI-NVTK

Aanleiding

In de afgelopen decennia hebben het bestuur en toezicht in de publieke en semipublieke sector zich flink ontwikkeld. In de huidige opvattingen zorgt een goed bestuur (intern toezicht en bestuurder samen) voor tegenspraak en evenwicht in zeggenschap en medezeggenschap. Bij dat evenwicht hoort onafhankelijk intern toezicht dat opereert op basis van een duidelijke rolafbakening. Het intern toezicht heeft verschillende rollen. Hij ziet erop toe dat het bestuur de doelstellingen van de organisatie realiseert zoals begroting, jaarrekening, strategische beleidsplannen. Het intern toezicht treedt ook op als werkgever van het bestuur: benoemt het bestuur of - in het geval van openbaar onderwijs - stelt het aan, evalueert het functioneren van het bestuur en schorst of ontslaat de bestuurder(s) bij disfunctioneren. Tegelijk is het intern toezicht ook een strategische partner die met het bestuur spreekt over professioneel gedrag en adviseert bij beleidsmatige besluiten. Om die rollen goed uit te kunnen oefenen laat het intern toezicht zich goed informeren door de bestuurder, door medezeggenschap en door relevante stakeholders. Naast deze ontwikkeling in bewustzijn van de rol en positie van het intern toezicht, hoort in de publieke en semipublieke sector het besef dat bestuur en intern toezicht hun taak uitoefenen vanuit maatschappelijk perspectief: het besef dat bij het uitoefenen van de rol van intern toezichthouder het gaat om een sector met publiek belang en maatschappelijke betekenis.

Beter Toezien

Deze opvattingen over goed bestuur treffen we ook aan in het onderwijs en de kinderopvang. Ze zijn terug te vinden in de visie van de VTOI-NVTK, dat toezicht houden plaatsvindt vanuit maatschappelijk perspectief. In het onderwijs en de kinderopvang gaat het enerzijds om de maatschappelijke verantwoordelijkheid van deze instellingen, maar, in de kern nog belangrijker, het belang van de kinderen in de ontwikkeling van hun talenten op weg naar volwassenheid en het innemen van hun plek in de samenleving. De manier waarop de school of kinderopvangorganisatie invulling geeft aan deze maatschappelijke verantwoordelijkheid wordt bepaald door de identiteit en de waarden waarop de organisatie is gestoeld. De VTOI-NVTK heeft dit perspectief op toezien in onderwijs en kinderopvang in 2016 doorontwikkeld met het begrip 'waardegedreven toezicht'. Een school of kinderopvangorganisatie is een waardengemeenschap met een eigen identiteit en waardenkader. Toezien of het bestuur de doelstellingen realiseert, is meer dan constateren dat de bedrijfsvoering op orde is. Het gaat ook om de identiteit van de organisatie, de kwaliteit en de maatschappelijke waarde van onderwijs en opvang, en om de verbinding met de mensen met en voor wie er wordt gewerkt. In het najaar van 2016 heeft de VTOI-NVTK deze visie laten uitwerken onder leiding van Hans Boutellier en gepubliceerd onder de titel *Beter Toezien*.

Verenigingsconvenant

Na dit visiedocument neemt de VTOI-NVTK het initiatief tot een verenigingsconvenant. Dit convenant vertaalt de visie en missie van de vereniging naar een gezamenlijk kwaliteitskader waaraan de leden van de vereniging zich verbinden, op basis waarvan ze zich professionaliseren en waarover ze zich maatschappelijk verantwoorden. Het document beschrijft kernwaarden en kwaliteitskenmerken voor toezicht waaraan de leden van de VTOI-NVTK elkaar herkennen. De VTOI-NVTK geeft daarmee ook vorm en inhoud aan de vraag van de overheid om als sector zelf de kwaliteitsstandaard te formuleren voor het toezicht en de maatschappelijke verantwoording daarover.

Verantwoording proces

Het convenant is tot stand gekomen met dank aan de inbreng van de leden van de VTOI-NVTK op de ALV van november 2017, opmerkingen uit de consultatieronde tijdens diverse dialoogtafels met experts uit het netwerk van de VTOI-NVTK, collega's van de verschillende sectororganisaties en een klankbordgroep bestaande uit leden. Er was veel waardering voor het initiatief en de beoogde waarden gedreven in steek. Gezien de breedte en diversiteit in de kinderopvang en het onderwijs zal het convenant voor sommigen een bevestiging zijn van bestaande praktijk, voor anderen een stimulans om nog een stap te zetten. De kernwaarden zijn voor elk lid van de VTOI-NVTK echter waardevolle uitgangspunten.

Er zijn in de consultatieronde veel suggesties gedaan om de stimulerende en inspirerende intentie van de tekst enerzijds en de controlerende neerslag in de vorm van een tabel met kwaliteitskenmerken anderzijds beter te verbinden. De oorspronkelijke tabel is naar aanleiding van deze inbreng verdwenen en vervangen door een kwalitatieve omschrijving. Er kwam ook naar voren dat de ontwikkeling van het intern toezicht naar een meer inhoudelijke invulling van de rol, het extra belangrijk maakt om rolbewust te handelen en zo te borgen dat bestuur en intern toezicht elk op zijn plek zijn bijdrage levert. Op verschillende plekken in de tekst is de rolzuiverheid en rolbewuste in steek daarom ook expliciet gemaakt. Verder zijn er verschillende tekstuele suggesties gedaan ten aanzien van de formulering van de kernwaarden, waar deze onduidelijk was, en over de volgorde van de kernwaarden. Op basis hiervan is bijvoorbeeld besloten te starten met de kernwaarde integriteit en zijn de eerdere kernwaarden betrokkenheid en verbinding samengevoegd in één onderdeel. Ook is er gesproken over de titel van het document. In eerste instantie is er gesproken over *verenigingsmanifest*. Verenigingscode was al geen optie om verwarring met de reeds bestaande codes goed bestuur te voorkomen. Uiteindelijk is gekozen voor de titel *verenigingsconvenant* waarmee de VTOI-NVTK de gezamenlijke binding en verbinding wil uitdrukken.

Er zijn ook aanbevelingen gedaan over de implementatie van het convenant. Een deel van de meelezers gaf aan dat de in steek niet moet zijn om incidenten te willen voorkomen. Het accent zou juist moeten liggen op het willen stimuleren van de eigen verantwoordelijkheid van het intern toezicht. Deze eigen verantwoordelijk zou idealiter vorm moeten krijgen doordat het intern toezicht op basis van het convenant een eigen visie op toezien gaat ontwikkelen. Het idee om een kwaliteitscommissie in te stellen, die goede praktijkvoorbeelden voor het voetlicht brengt en actief de kernwaarden en kwaliteitskenmerken helpt uitdragen, werd positief ontvangen. Wel werd er aangegeven dat de VTOI-NVTK de leden de tijd moet geven en actief moet ondersteunen bij stapsgewijze groei van uitvoering van het convenant. De ingebrachte feedback is grotendeels verwerkt in de versie die nu voor u ligt. De VTOI-NVTK is dankbaar voor de inbreng van alle betrokkenen en hun bereidheid mee te lezen met en mee te denken over het convenant.

Vervolg

De VTOI-NVTK is inmiddels gestart met de implementatie van het convenant. Dit krijgt op verschillende manieren vorm: door publicaties, ledenbijeenkomsten, koppeling aan het professionaliseringsprogramma, actieve verbinding met de codes goed bestuur van de verschillende sectoren en gesprekken met de externe partners van de vereniging en de overheid. Zo wil de VTOI-NVTK stimuleren dat de kernwaarden en kwaliteitskenmerken als basis voor het goede gesprek zullen gaan dienen en de leden van de vereniging actief hun praktijk van waarden gedreven toezicht in onderwijs en kinderopvang door zullen ontwikkelen.

